

Ёзувчи Мақсуд Шайхзода ижодхонасида

«Партия адабиёт ва санъат усталарини уларнинг ишларига, асарларига, коммунизм идеяларига содиқлиги га қараб қадрлайди ва ҳар бир талентли ижодкор ходимнинг ўз асарлари билан мамлакат бадий хизинасини бойитишидан манфаатдордир»

«Правда»

МУШОҲАДАЛАР

(Нашрга қартилмаган қайдлар дафтаридан)

* Қўшикни эштмоқ билан тингламоқ орасида каттағача бор, гарчи бу сўзлар или қарашда маънодод нависадарлар түйислар ёам... Нагманин энтибасида тингламасбани, демак уни асти англамассан...

* Календардаги ҳар қандай ўн кундан адабий декада (ўн кунни) сабаб бўлмайди, албатта. Адабиет ва санъат денаадарлар узон йилларнинг януни, буюн ижодий меҳнатнинг эл олдида кўригиди.

* «Шеър» билан «азам» ўртасидаги фарни шоирларимиз ёам, таниқчиларимиз ёам аниқлаб олмагичча, «адаб бозори»да сўнгни ва ёғон байталар ҳанниң юран поззисига гов бўлиб тургусиди.

* Бизнинг классик Газалларимиз ёам кўни билан 7 байтадан (14 мисрадан) ошмаслигидан буюк хизмат бор. Узун шевъяллар лирик харорат сўниб кетишими мардум анҳоддадар яхши тушунганлар.

* Онанинг ўз ҷаҳонгиналини аллаҳи узлатмани учун ўнинг албатта санъаткор муганнина бўлиши шарт эмас.

* Лоқайдили билан ишланган тоғ тошигина қолваредарди: аммо меҳр кўйиб исалган тоғ юшни бўлиб жаранглайди.

* Байталдаги коғифлар карвондаги туварларинг бўйнига осигланган кўнироқдан бошча нарсадир.

* Хатолардан ибрат олмоқ—католарга эргашмок дегани эмас.

* Шоир сувни ва сувнинг турил кўнишларини севиб, тасвирлар тарарнинг этгани яхши гап, албаттади. У ўш ёмни, ўйчан кўлларни, эреке-ва булутларни, меҳнаткаш арипидарни, асов денизларни, ифратли булоқларни, интизомли каналларни, танбал ховзуларни, достонори дарёларни, нозин шудрингларни нўйласин, майли Аммо, энзор, ўнинг байталари «паспортсиз» сувларга тўлиб нетмасин!

* Китоблар борни, муаллифи тиригу, аммо улар ўзлари мурда... Аммо иккобай борни, ҳар ўнганинда, алланочон ўйн кетган авторини ҳёт деб ўйласин!

* Шоир «Н» диди нозин, тилга бой, ҳассос ва идрони бир санъаткор. Аммо, афсусин, унга мөъбер тутиши етмайдиганга ҳўшайди. Шунинг учун ўнинг шевъялларида бутунили (классик ғадибнинг чори) билан айтганда «игорларни» ўйн. Туни инниядан олдин яхшилаб юниб олини фойда бўлгандек, шевъни ёам ёзб бўлгандек, ийнин силлиниг кўйиб губор ва хаслардан тозалаш ёмон бўлмас.

* Таниқидига дид ва идрон сув ва ҳаводек зарур. Балъян бир таниқидларни дагдагали сарважа кўйиб ёзган маколаларидан мазмун ва далиллар шуда озиқни, бу хол менга бошига қозондан иштакон чўтумра кўйган орикни ўспиришини эслатади.

* Малъюнод сўзларни ўрнида ишлатиш сўз санъаткори учун фарз. Масалан, үзатларда «садам», «чиши», «инсон» синоними сўздан талкин этилалди. Аммо ийни эмассан дейнайди. «Сен одам эмассан дейнайди. «Кишишилни шундай будади» эмас. «Одамгарчлини шундай бўларди дейнайди. Тимлинишнинг шу товланиб турниша шоир учун не-не битмас-туғамас хазиналар бор!

Атоқли шоир, сўз санъаткори Мақсуд Шайхзода ўзбек совет адабиётida фалсафий лириканинг намояндаси ва тарихий драмалар автори сифатида кент танилгандир.

Моҳир адабиётшунос ва жўшқан публицист Мақсуд Шайхзода адабиётимиз тарихига ёамда давримиз мавзуларига бағишиланган 200 га ўнин илмий асар, монография ва мақолалар ёзган олимидир.

Шоирнинг Шекспир, Низомий, Руставели, Пушкин, Маяковский, Охундов, Тагор асарларидан қўлган таржималари бадий тафакку-

римиз хизинасига қўшилган дурданалар бўлиб, дўстлик ва қардошлик алоқаларини янада мустаҳкамлашга хизмат қиласи.

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган санъатарబоби Мақсуд Шайхзода «Мирзо Улугбек» асари билан шуҳрат қозонди. Авторнинг бу тарихий шеърий драмаси ва шу асар асосида яратилган «Улугбек юлдузи» киноспектаклири адабиётимизнинг катта муваффақиятидир. У адабиётчи кадрлар тайёрлаш соҳасида ёам кўп йиллардан бўён катта иш олиб бормоқда.

Шоир шу кунларда Октябрь революциясининг шонли 50 йиллигига бағишиланган В. И. Ленин ва Шарқ темасидаги пъеса устида ишламоқда. Хурматли адабиётимизнинг Навоий санъаткорлигини таҳлил этувчи катта илмий иши ёам ниҳоясига етиб қолди. Улугбек олими Абу Райхон Бирунийнинг порлоқ сиймоси ёам М. Шайхзоданинг ижодий режаларида ёзиғлиқдир.

Ҳалқимизга мансур асарлар яратиша Сизга соғлиқ ва катта ижодий муваффақиятлар тилаймиз, ҳурматли Мақсуд ака!

Зод эдашган жоҳиллардан қасос олганидан кўра, уларнинг айбидав кечганидан кўпроқ ҳузур кўради.

Бирдан Улугбек чакмони остидаги олтин камарли қўмматбаҳо ханжарини сиб Абдуллатифга тутади:

— Мана сизга, шахзода, бандилни олдигандан ҳанжариниң ўрнига армутон. Бу ҳанжарни бобони Темурбек ёзи тақиб юрарди.

Абдуллатиф Фирузага таъзим килади ва сунгра даргоҳда ҳозир бўлган ҳаммада бўлганда билан мунақкисим символ салла. атлас тўй, узун шим ва дуҳоба копланган ёнди. Унинг ёнда деч қандай курор юй.

Улугбек кенг кулоқ очиб ўғлини кучқобабади олади ва унинг пешасидан улади. У эгалиб таъзим килиб стасининг ёнлини ўзлами.

— Мавриғатлоҳ оладириз шоҳимизниг таъзим этаман!

Абдуллатиф сultonнинг ёғинга тўқишига ҳаракат килиди. аммо Улугбек уни тубиб кўтарида виеласидан кучиб таҳт олдига олиб келади.

— Ҳамматили шаҳходамизга бир ҳаммада исламотмоҳиман: ўзинамоларнинг бир сўзи бор: одам!

Абдуллатиф таъзим килади.

«МИРЗО УЛУГБЕК»
СЦЕНАРИИСИДАН

ҚИЛИЧГА ЁЗИҒЛИҚ ҲИҚМАТ

УЛУГБЕК ВА ФИРУЗА

Кўксарой. Фирузанинг ёткоҳнаси. Улугбек чорпояга ёйбошлаган. Фируз esa унинг ёнида шашоқ курсидан ўтириб, Низомийнинг машҳур «Хисров ва Ширин» дастондан парчалар ўтиб турибди:

Эштимики, ўни Ширин деганлар.

Унинг ширин сўзидан маънайсан! Лекин

мен ўзим бўлсан... Улугбек бир қадар хаёллаб, ҳазилона давом этди:

— Хисров шоҳдиз бўлишини астти

— Нечун, шахриён? Ширин уни жону дилдан севар эди-ку!

— Бирор. Хисровин биринчи хотиндан тугилган ўтили ўйдирдиган.

— Ахазар! Тангрим сайдасин! Улугбек кўз ташлайди.

Унинг ширин сўзидан маънайсан! Улугбек кўз ташлайди.

— Ахазар! Тангрим сайдасин!

— Бирор. Тангрим сайдасин!

— Ахазар! Тангрим сайдасин!

